

Visuellt centrum - Rota

Ansökan om bidrag till uppbyggnad av Visuellt centrum av Rota ideell förening i Skillingaryd.

På Smedjegatan 8 i Skillingaryd är vi igång med att starta en kulturell verksamhet, ett visuellt centrum, utifrån bilden som redskap.

Verksamheten kommer att bygga på en mångårig kunskap inom filmområdet och ett källmaterial från sammanhang som haft betydelse inom svensk film och kulturliv som Studio 24, Roy Andersson Filmproduktion, Hinden/Länna-ateljéerna, Jan Troell, Björn Runge, Plattform från 60-talet till mitten av 2000-talet.

Källmaterial kan exempelvis handla om stillbilder, bokföring, korrespondence, referensbibliotek, skisser, produktionsrapporter, arbetskopior och material som kanske aldrig kom med i den färdiga filmen. Det handlar också om teknisk utrustning som kameror och utrustning för ljud, ljus och redigering.

Genom detta material kan man t ex följa utvecklingen från analogt till digitalt filmskapande. Materialet speglar också de tidsepoker och den yrkeskultur som rådde då filmerna skapats.

I sin omfattning, är det det enda av sitt slag då ännu inget svenskt filmmuseum samlar in och sparar liknande kunskap och intresse riktas mot detta från både Svenska Filminstitutet och HDK Valand i Göteborg, Linnéuniversitetet i Växjö och Jönköpings University m.fl..

Pernilla Sandström, Anna Sohlman och Kalle Boman har arbetat i filmbranchen 30-50 år och har 1a-hands information om stora delar av materialet.

Verksamheten kommer att bestå av 3 delar:
En forskningsdel, en pedagogisk och en publik.

Vi arbetar på att göra delar av källmaterialet från de olika verksamheterna tillgängligt för forskning.

I samarbete med ReMiDa startas nu "Kameran som redskap" med 12 förskolor i Vaggeryd kommun som delfinansieras av Svenska Filminstitutet.

"Kameran som redskap" startades i mitten på 90-talet på Hinden/Länna-ateljéerna och drevs sedan på Akademi Valand (som belönades med Guldspiran för projektet) och under 2018 - 2022 etablerades denna kunskap/arbetsmetod i samtliga Region Gävleborgs förskolor och i år påbörjas ett forskningsprojekt i Gävleborg som också har till uppgift att ta fram en handbok för kommande pedagoger.

I föreningen Rota IF arbetar 9 personer som lägger ner mycket möda och oräkneliga timmar ideellt arbete för att få till stånd verksamheten.

I lokalerna ställer vi iordning en utställningslokal och planerar att inreda en visningssalong för biografvisning av bl a lokalt material, bio för barn och vuxna.

Idén är att aktivera bilder som ligger gömda i skåp och lådor, entusiasmera tillverkning av nya som tillsammans kan skapa kunskap om vad som varit, nuet och visioner framåt.

Biografen som ett socialt rum.

I oktober, under kulturhelgen i Skillingaryd, kommer utställningen "Levande bilder - exempel ur filmhistorien " visas.

Med våra kunskapsresurser kommer vi att bistå i bevarandet av lokalt material, både historiskt och nytillverkat.

Föreningen handhar material som innefattar originalmaterial och upphovsrätter som inte kan användas utan hänsyn till de upphovsrätter som materialet kräver.

Av den anledningen kan föreningen inte bjuda in allmänhet att bli medlemmar. Föreningen kan inte utvidgas på det sätt som ideella föreningar normalt gör.

Dock är skälva grunduppgiften för Rota IF att göra materialet och den kunskap som föreningen disponerar, tillgängligt för allmänhet och forskning.

Rota Ideell förening startade 2023 med syftet att bedriva bildningsverksamhet inom bild- och formområdet utifrån ett konstnärligt perspektiv och därtill förenlig verksamhet.

Föreningen är icke vinstdrivande och partipolitiskt och religiöst obunden. Föreningen har som ändamål att bedriva ideell verksamhet för att skapa kunskap om filmhistoria och kulturarv samt med särskild målsättning att lyfta den visuella kulturen. Föreningen vänder sig till människor i alla åldrar, oavsett bakgrund. Föreningen ska aktivt arbeta för att motverka all form av diskriminering.

I Norrsundet har Kalle Boman och Anna Sohlman bedrivit bildningsarbeten genom att digitalisera och arrangera biografvisningar av inspelat arkivmaterial och utställningar - med både historiskt och nytagat material - tillverkade i samarbete med lokalt engagerade och 2023 utsåg ABF Gävleborg dem till Årets Folkbildare (se bilaga).

Erfarenheterna från det arbetet kommer att följa med till Skillingaryd.

Idag har vi kontakt/samarbeten med Svenska filminstitutet, HDK Valand, Jönköpings Universitet, Värnamo Filmhistoriska Filmfestival.

Verksamheten har projektstöd från Region Jönköpings län, Sandström & Co har bidragit med lokalhyra.

Vi söker 250 000 för att kunna anpassa lokalerna att härbärgera källmaterial, anpassa utrymmen för forskningsarbete och publik verksamhet. Insatsen gäller allt ifrån att kitta fönster till att göra utrymmen tillgängliga för publik.

Skillingaryd 2024.08.20

Bilagor: "Filmskaparnas Gudfader..."
 "Boman och Sohlman..."
 "Filmsatsningen..."
 "Nya filmcentret i Skillingaryd..."
 "Årets folkbildare 2023 ABF Gävleborg"
 "

Köpet lyckades

Du är nu inloggad med **sohlman@hinden.se**. Ett mejl med inloggningsuppgifter är skickat till dig. Trevlig läsning!

Annon

Annon

Skillingaryd Centrum

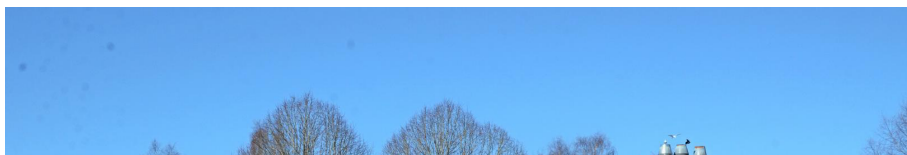
”Filmskaparnas Gudfader” storsatsar – avslöjar planen i Skillingaryd: ”Saknas i Sverige”

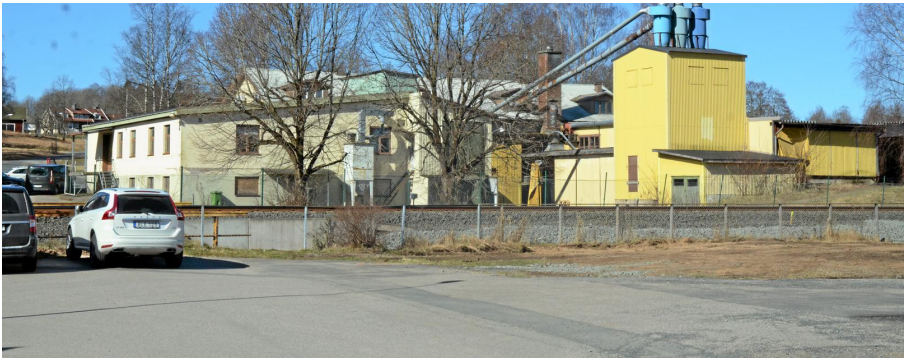
13 mars 2023 15:10

Skillingaryd blir ett nav och filmhistoriskt centrum. Stockholmsbaserade Sandström & Co har köpt tidigare Strömlunds möbelfabrik. Klart är att en av landets mest kända filmskapare, Roy Andersson, flyttar ner stora delar av sitt material från Studio 24 i Stockholm till fabriken.

Text: Janne Johansson ↗

Annon

Strömslunds gamla möbelfabrik i Skillingaryd som snart blir ett filmhistoriskt centrum
Bild: Gunnar Höglund

– Det vi hoppas på är att det kommer att fylla en funktion som just nu saknas i Sverige och vi syftar till att tillgängliggöra filmhistorien, kunskapen om bilden och värna om biografen, säger Anna Sohlman, delägare i företaget.

En annan delägare är Kalle Boman som har kallats filmskaparnas Gudfader i Sverige. Han har jobbat tillsammans med flera av landets mest kända filmskapare och regissörer, bland annat Roy Andersson, Bo Widerberg och nyligen Oscarsnominerade Ruben Östlund. Kalle Boman och Rubin Östlund skapade tillsammans Rutan på torget i Värnamo. Efter flera års samarbete kring Rutan med Värnamo kommun, kulturchefen Lars Alkner, startade Kalle Boman och Lars Alkner Värnamofilmhistoriska filmfestivalen i Värnamo, där Elin Ljungqvist, kulturkoordinator från Skillingaryd jobbar.

Annons

En av landets mest kända filmregissörer, Roy Andersson, flyttar ner delar av sin studio i Stockholm till Skillingaryd.

En annan delägare är Kalle Boman som har kallats filmskaparnas Gudfader i Sverige.
Bild: Markus Boberg

— Vi har ju ett familjeföretag i Skillingaryd, en hantverksbod med mera som heter Mofas Hus. Lars Alkner och Kalle Boman var på besök en dag. Fastigheten intill är den gamla möbelfabriken Strömslund. Kalle blev väldigt intresserad av den gamla träbyggnaden och jag sa att jag visste att den var till salu och låg ute på Hemnet via Mäklarhuset i Vaggeryd, berättar Elin Ljungqvist.

Kalle Boman som tillsammans med Pernilla Sandström och Anna Sohlman driver Sandström & Co, har alla många års erfarenhet i filmbranschen.

— Vår idé bygger mycket på att värna om det filmiska kulturarvet i vårt land. Här fanns en möjlighet att skapa någonting nytt i Sverige. I dagarna skrev vi på köpekontraktet med Vaggeryds kommun som ägt fastigheten, säger Anna Sohlman.

Och till en kostnad av ungefär en miljon kronor ska Stockholmsföretaget skapa någonting nytt i den gamla

möbelfabriken.

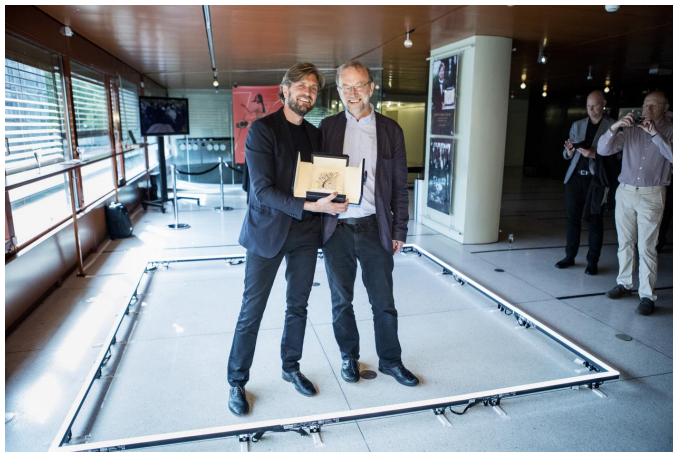
— Allt är verkligen i sin linda. Delar av Roy Anderssons material från studion i Stockholm kommer att flyttas ner, planer på utställningsverksamhet finns, säger Anna Sohlman.

Hon berättar också att det är meningen att det ska inrymmas en bildningsverksamhet "Visuell praktik-Kameran som redskap" för barn och ungdomar från skolor i södra Sverige som ska få en kunskap om bilden och alla dess möjligheter.

Annons

— Vi har många idéer om vad lokalerna ska inrymma, men det handlar ju mycket om att spegla det filmiska kulturarvet men också visa på dåtid, nutid och framtid. Vi lär få återkomma, säger Anna Sohlman.

Hon beräknar att inom ett par månader kommer mycket att vara klart och när, hur och med och vad lokalerna ska fyllas med för innehåll.

Oscarsnominerade Ruben Östlund och filmgurun Kalle Boman, som båda ligger bakom Rutan och filmfestivalen i Värnamo.
Bild: Christine Olsson/TT

filmhistoria på Smedjegatan

12 MAJ, 2023 11:04

NYHETER Kalle Boman och Anna Sohlman var på plats på Tallnäs när näringslivsfrukost serverades. – Här kommer det bli en forskningsstation som inte finns i Europa i dag, berättar de nya ägarna till fastigheten på Smedjegatan i Skillingaryd.

ANNONS

Anna och Kalle berättar om framtiden för filmhistoria i Skillingaryd

Kalle Boman och Anna Sohlman är representanter för en framgångsrik industrigren, nämligen filmindustrin. De har köpt fastigheten, tidigare Strömslunds, på Smedjegatan i Skillingaryd av kommunen. I konferensrummet i Tallnäs, när näringslivsfrukosten serverades under morgonen, berättades:

– Vi vill göra filmarvet mer tillgängliga och då hamnar också bildning i det här facket och det är intressant hur man utbildar sig. Det är inte i text utan i bild.

Varför Skillingaryd?

– I slutet av 80-talet behövde vi möbler till en film och tog kontakt med Sven Lund. Vi fortsatte hålla kontakten. Man såg kulturen växa fram, helt enkelt. Vi jobbade med konstnärer och bland annat Margareta Krook-skulpturen som står vid Dramaten i Stockholm. Vi filmade hela framställningen skulpturen gjordes i ett gjuteri här i Småland. Senare gjorde vi en utställning på Vandalorum i Värnamo och där jobbade vi med Ruben Östlund. Denna utställning blev grunden till filmen "The Square", den skulle vara i konstmiljö och platsen blev då Värnamo. Lars Alkner, nyutträd chef för kulturen i Värnamo vid den här tidpunkten, hörde detta och undrade om vi inte kunde göra en sådan ruta permanent i centrala Värnamo. Detta gjordes för åtta år sedan. Vi har jobbat i huvudstaden med den tröghet som finns där... och här i Småland gick det lösa rutan på 14 dagar. Vi har lärt oss att jobba i periferin.

Här ska skapas filmhistoria

– I Gävleborg har vi jobbat med förskoleverksamheten och den pedagogiken vill vi ta med till Skillingaryd. Allt det här har vi ett arkiv med och väldigt mycket av detta är inte visat, Ernst-Hugo Järegård bland annat. Vi kommer att flytta arkivet till Skillingaryd. Det kan bli en

forskningsstation som inte finns i Europa i dag, där man har tillgång till både filmat material och slutproduktion, arkiv med bokföring, produktionsanteckningar och brev med mera.

För att ge dig den bästa upplevelsen använder vår webbtidning kakor. Genom att fortsätta att använda vår webbtidning godkänner du samtidigt att vi använder kakor på webbplatsen. Läs mer X

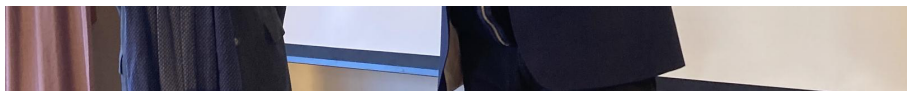
– När det gäller Värnamo filmfestival behövdes en logotyp. Alla filmfestivaler har en logga. Vi valde en stol. Stolen heter Camilla. Den tillverkades ursprungligen i det hus vi nyligen förvärvat. Det här kommer bli skitbra och vi kommer att återkomma med en klockren presentation och vi kanske bjuder in till filmkvällar framöver. Vi har börjat flytta in redan på Smedjegatan. Det här är ingen trailer utan en teaser, avrundar den filmhistoriska duon Solhman och Boman.

TAGGAR

- Anna Solman
- Filmhistoria
- Kalle Boman
- Smedjegatan

SKRIBENT

Filmskaparen Kalle Boman och kompanjonen Anna Sohlman berättade om filmhistoriska satsningen i Skillingaryd.

Bild: Janne Johansson

Föreningen Business Vaggeryd med ett 40-tal medlemmar startades för ungefär ett år sedan och ses som den ideella delen som ska jobba i samarbete med kommunens näringslivsavdelning. Målet är att vara med och utveckla näringslivet och ta tag i aktuella och viktiga frågor, utbyta erfarenheter och komma med nya idéer.

På fredagsmorgonen anordnade föreningen en näringslivsfrukost på Tallnäs Stiftsgård öster om Skillingaryd och huvudtalare var just Kalle Boman.

[Det har gått några månader](#) sedan som JP/Jnytt avslöjade att Skillingaryd ska bli ett nav och filmhistoriskt centrum. Stockholmsbaserade Sandström & Co hade köpt tidigare Strömslunds möbelfabrik där Kalle Boman är delägare.

Annons

Klart var också att en av landets mest kända filmskapare, Roy Andersson, flyttar ner stora delar av sitt material från Studio 24 i Stockholm till fabriken.

Strömslunds gamla möbelfabrik i Skillingaryd som snart blir ett

Annon

Annon

Skillingaryd Centrum

Filmsatsningen i Skillingaryd: ”Kommer gynna många barn och ungdomar”

12 maj 2023 16:00

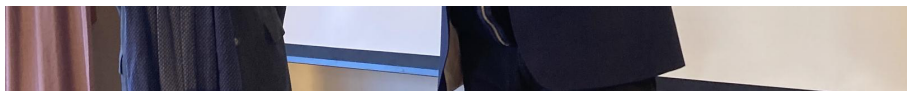
Han har kallats filmskaparnas Gudfader i Sverige. På fredagsmorgonen gästade Kalle Boman Tallnäs Stiftsgård och berättade om satsningen i Skillingaryd.

– Det blir ett filmindustriellt forskningscentrum som kommer gynna många barn och ungdomar, säger han.

Text: Janne Johansson ↗

Annon

Filmskaparen Kalle Boman och kompanjonen Anna Sohlman berättade om filmhistoriska satsningen i Skillingaryd.

Bild: Janne Johansson

Föreningen Business Vaggeryd med ett 40-tal medlemmar startades för ungefär ett år sedan och ses som den ideella delen som ska jobba i samarbete med kommunens näringslivsavdelning. Målet är att vara med och utveckla näringslivet och ta tag i aktuella och viktiga frågor, utbyta erfarenheter och komma med nya idéer.

På fredagsmorgonen anordnade föreningen en näringslivsfrukost på Tallnäs Stiftsgård öster om Skillingaryd och huvudtalare var just Kalle Boman.

Det har gått några månader sedan som JP/Jnytt avslöjade att Skillingaryd ska bli ett nav och filmhistoriskt centrum. Stockholmsbaserade Sandström & Co hade köpt tidigare Strömslunds möbelfabrik där Kalle Boman är delägare.

Annons

Klart var också att en av landets mest kända filmskapare, Roy Andersson, flyttar ner stora delar av sitt material från Studio 24 i Stockholm till fabriken.

Strömslunds gamla möbelfabrik i Skillingaryd som snart blir ett

– Det vi hoppas på är att det kommer att fylla en funktion som just nu saknas i Sverige och vi syftar till att tillgängliggöra filmhistorien, kunskapen om bilden och värna om biografen, sade Anna Sohlman, delägare i företaget som också var med på fredagsmorgonen.

Kalle Boman har jobbat tillsammans med flera av landets mest kända filmskapare och regissörer, bland annat Roy Andersson, Bo Widerberg och nyligen Oscarsnominerade Ruben Östlund.

Näringslivsfrukosten samlade ungefär ett 30-tal åhörare.
Bild: Janne Johansson

I Värnamo fick han kontakt med Elin Ljungqvist, kultur-koordinator från Skillingaryd.

Hon tipsade om den tomma gamla industrilokalen och affären blev ett faktum.

– Långtradarna börjar snart rulla ner för att vi ska kunna fylla lokaler med mycket av de filmhistoriska skatter som finns, säger Kalle Boman.

Skatterna består av allt från gamla filmer, manus, fotografier till filmutrustning.

Någon gång i höst beräknas verksamheten kunna komma i gång. Allt är inte spikat men meningen är lokalerna ska inrymmas med en bildningsverksamhet ”Visuell praktik- Kameran som redskap” för barn och ungdomar från skolor i Jönköpings län och eventuellt ett ännu större område.

Elin Ljunqvist från Skillingaryd var det som tipsade Kalle Boman om de gamla industrilokalerna.

Bild: Janne Johansson

— Först och främst ska pedagoger utbildas på plats för att sedan lära ut den kunskap vi ger dem till sina respektive skolor. Skillingaryd blir en knutpunkt, säger Anna Sohlman.

Veckan i Vaggeryd

Följ nyhetsbrevet

Summerar vår bevakning av Vaggeryd under veckan så att du inte missar något viktigt.

Annons

Annons

Jönköping

Superguide för

Annonss

Annonss

Skillingaryd Centrum

Nya filmcentret i Skillingaryd tar form

18 augusti 2023 14:24

Nu är det full rulle i gamla Strömslundsfabriken i centrala Skillingaryd. Sveriges nya filmcentrum flyttar in med unikt material från stora filmskapare som Roy Andersson, Jan Troell och Ruben Östlund.

Text: Amelie Bergman ↗

Vad kan man lära sig av Roy Anderssons bokföring? "Bland annat när den första skruvdragaren köptes. Det var då kvinnorna började jobba med scendekor, som tidigare var ett mansyrke." Kulturkoordinatören Elin Ljungqvist från Skillingaryd har ett finger med i tillblivelsen av filmcentret. Bild: Amelie Bergman

[JP/Jnytt har tidigare berättat om planerna](#) på ett nytt filmindustriellt forskningscentrum i Skillingaryd. Bakom

initiativet står Kalle Boman, professor i filmisk gestaltning vid Filmhögskolan i Göteborg, inspelningstekniker och filmproducent tillsammans med Anna Sohlman och Pernilla Sandström som också de har mångårig erfarenhet av filmbranschen.

Visionen är att skapa ett filmcentrum som gör filmhistorien tillgänglig för fler, samtidigt som man sprider kunskap om bild och film till allmänheten.

Filmprofessor Kalle Boman har ett långt förflutet i filmbranschen har samarbetat med Sveriges främsta regissörer. Nu samlas materialet bakom produktionerna i Skillingaryd, bland annat Roy Anderssons debutfilm "En kärlekshistoria".

Bild: Amelie Bergman

Annons

I dag finns ett glapp i dokumentationen av den svenska filmhistorien, menar de. Aktörer som Filminstitutet och Kungliga biblioteket arkiverar och dokumenterar det färdiga resultatet – men vad händer med allt material som har blivit till på resan dit? Det är där som satsningen i Skillingaryd kommer in. Genom Kalle Bomans mångåriga samarbete med kända svenska filmregissörer som Roy Andersson, Jan Troell och Ruben Östlund får det nya filmcentret tillgång till unikt material.

Just nu flyttas Roy Anderssons filmmaterial från Studio 24 i Stockholm hit, liksom Jan Troells material från Skåne. Ruben Östlunds produktionsbolag Plattform Produktion

bidrar också med material.

Det putsas och fejas både i och kring fabriken – just nu beskärs lindarna utanför. Elin Ljungqvist, Axel Danielsson, Kalle Boman och Anna Sohlman är några av eldsjälarna bakom projektet.

Bild: Amelie Bergman

Analog 35-millimetersfilm har ersatts av digital teknik. En ovärderlig källa till kunskap, menar Kalle Boman. "Den enda anledningen att digitalisera materialet är för att göra det tillgängligt."

Bild: Amelie Bergman

Verksamheten i Skillingaryd kommer att stå på flera ben.

Dels kommer man att förvara och arkivera källmaterial i form av själva filmen, manus och teknisk utrustning men också bokföring och annan dokumentation kring tillkomsten av kända filmer som "Sånger från andra våningen", "En kärlekshistoria" och "Giliap".

– Här handlar det om att bevara och tillgängliggöra källmaterialet för forskningen, förklarar Kalle Boman.

Man planerar också för en pedagogisk verksamhet för barn. "Visuell praktik – kameran som redskap" är ett projekt som framgångsrikt har drivits i Gävleborg och som nu etableras i södra Sverige.

– Tanken är att vi ska fånga upp barnen innan de har fått en konvention. När de sedan möter den massproducerade bilden har de redan ett öga för vad en bild är, hur man kan använda den och hur de själva tycker om att använda den,

förklarar Anna Sohlman och konstaterar att det är en värdefull förmåga i Tik-Tok-samhället.

Annons

"Kameran som redskap" förbereder barn inför mötet med massproducerade bilder i samhället, berättar Anna Sohlman.
Bild: Amelie Bergman

Det handlar om både estetiska och etiska aspekter, säger Kalle Boman.

– Det finns tre frågor som man bör ställa sig, och som barnen lär sig blixtnabbt: Om du ska fotografera en annan människa så ska du först be om lov. När du har tagit bilden ska du fråga om du får visa den för andra. Till sist ska du fråga om du får spara den också. Det brukar sluta med att barnen uppfostrar sina föräldrar som har för vana att lägga ut bilder på Instagram lite hur som helst.

En del rekvisita börjar också komma på plats. Det här är den grekiska filosofen Demokritos från Roy Anderssons banbrytande reklamfilmer för försäkringsbolaget Trygg-Hansa. Det historiska materialet i filmcentret visar bland annat hur reklam- och konstfilmen har påverkat varandra.
Bild: Amelie Bergman

I Vaggeryds kommun pågår just nu diskussioner om ett samarbete med kommunens kreativa pedagogiska verksamhet ReMida.

Tanken på att samla allt material har funnits länge, men det var [i mötet med kulturkoordinatören Elin Ljungqvist från Skillingaryd](#), som man fick upp ögonen för lokalerna. Elin som också är koordinator för Värnamo filmhistoriska festival hoppas förstås kunna engagera sig i verksamheten.

Axel Danielssons prisbelönta dokumentärfilm "And the King said: what a Fantastic Machine" har snart Sverigepremiär i Värnamo och kommer att ingå i centrets samlingar.
Bild: Amelie Bergman

– Just nu samarbetar vi till exempel kring den svenska premiären av Axel Danielssons "And the King said: what a Fantastic Machine" som äger rum i Värnamo.

Regissören Axel Danielsson är också djupt engagerad i det nya centret. Han är delägare i Plattform Produktion.

– Det finns en kvalitet i det här materialet som gör det självklart att vara med.

Planer finns även på utställningar för allmänheten. Förhoppningen är att kunna sätta igång i slutet av året, beroende på hur responsen blir från olika finansiärer.

Annons

Utställningar för allmänheten ingår i planerna.
Bild: Amelie Bergman

Kalle Boman bubblar av idéer.

– Jag funderar bland annat på en utställning med Jan Troells alla kameror. Den första är från 1938 och den använde Jans pappa för att filma Jan när han kom hem från BB. Vi får se. Vad det är blir av det här, så kommer det att bli jäkligt bra!

Veckan i Vaggeryd

Följ nyhetsbrevet

Summerar vår bevakning av Vaggeryd under veckan så att du inte missar något viktigt.

Annons

Annons

Norrsundets sår efter sveket läker fortfarande

27 juli 2024 11:30

Det är goda 17 år sedan dagen för mardrömsbeskedet, fredag 26 oktober 2007. I utställningen "Fabriken som försvann" blir det tydligt att såret efter Stora Enso och den dåvarande regeringens svek fortfarande läker. Kanske blir det aldrig riktigt bra igen.

Simon Ridell
Text

Maj-Britt Berglund, Ann-Marie Landström, Lars-Åke Landström, Eva Axman och Anna Sohlman i föreningen Rudan.

Bild: Simon Ridell

Föreningen Rudan har ordnat med utställningen på Norrsundets arbetarmuseum eller Ådala Kulturcenter som det också kallas nu för tiden (en kan väl tycka att det räcker med Norrsundets

arbetarmuseum).

I mitten av utställningssalen står den, den sista pallen som lämnade Norrsundets sulfatfabrik. Den är signerad av människor som arbetade på fabriken när det begav sig. Pallen är omgiven av till större delen foton men också en monitor som spelar upp Raimo Pärssinens interpellation till näringsministern Maud Olofsson 2007 och en annan som spelar upp de fabriksanställdas berättelser, om den mörka oktoberdagen och om utmaningarna som följde.

– Du måste kolla på interpellationen. Man blir irriterad på tonen från Maud Olofsson så här många år efter faktiskt, säger Anna Sohlman från föreningen Rudan.

Vad tittarupplevelsen framkallar för känslor hos en vikarierande kulturredaktör är i sammanhanget ganska oviktigt, men det blir påfallande tydligt att ilskan och frustrationen fortfarande pyr i den lilla bruksorten. 325 anställda sades upp. 110 följde efter när sågverket lades ner fyra år senare.

Den legendariske filmproducenten Kalle Boman tittade förbi. "Norrsundet är värt att värna om", sa han.

Bild: Simon Ridell

Vad skulle bli kvar av orten som helt och hållet var uppbyggd runt fabriken sedan 1868?

Tja, än står Norrsundet kvar. Det borde vara en spökstad men platsen är lite för vacker för

att bli det. Och så är huspriserna billiga.

– Det har kommit hit en del yngre på senare tid. Man ser en hel del människor ute med barnvagnar, berättar Ann-Marie Landström som jobbade som ekonom på Norrsundetfabriken.

Hon och maken Lars-Åke bor i Gävle idag. Han jobbade på fabriken i 43 år och fick inte en krona i samband med avskedet.

– Det har varit väldigt abstrakt vad som faktiskt hände med människorna som fick gå. Så det har vi velat få bort med att göra den här utställningen, abstraktionen alltså, säger Anna Sohlman.

Nog blir det påtagligt. Inte minst känslan att det finns en framtid för Norrsundet som kulturbygd.

Anna Sohlman vid utställningens mittpunkt – den sista lastpallen.
Bild: Simon Ridell

FAKTA

”Fabriken som försvann”

Utställning

Norrsundets Arbetarmuseum

Vernissage hölls fredag 26 juli

Bakom utställningen: Forum för visuell praktik
Norrsundet, ABF Gästrikebygden,
Norrsundets arbetarmuseum och Rudan.

Slut på deppbilderna av Norrsundet om det här gänget får bestämma

30

delningar

De välkända filmprofilerna Kalle Boman och Anna Sohlman lär Norrsundetbor att med kameran fånga sin omgivning. Och på köpet kommer en ny bild av hembygden.

Lagom till att jag svänger ner med bilen till Fyren i Norrsundet sjunger Brandy Clark till sin döda far om hur sågen har stängts ner sedan han dog och hur de kollegor som han jobbat med i trettio år tvingats att flytta.

*"Since you've gone to heaven, they shut the sawmill down /
Guys you worked for thirty years with have all moved out of town"*

Läs mer: [Mats Jonsson om landsbygdens problem på Gävle Teater](#)

Här är gränset som visar nya bilder av Norrsundet och Hamrengbygden:
Marianne Lundqvist, Erik Siggstedt, Anne Marie Niemi, Kina Nenzelius, Anna
Sohlman, Kerstin Rundlöf, Curt Carlsson, Jan Eriksson och Kalle Boman.
Bild: Kristian Ekenberg

Bilden av Norrsundet har under det senaste decenniet präglats av dystra nyheter om fabriksnedläggning och de små orternas kamp för en fortsatt existens. Hade någon bett mig att se en bild av Norrsundet framför mig, hade det varit den med vita kors framför fabriken som togs vid en manifestation mot nedläggningen.

Nu har jag fått nya bilder av Norrsundet, och det är fotogruppen som deltagit i "Med kameran som verktyg" som har gett mig de bilderna.

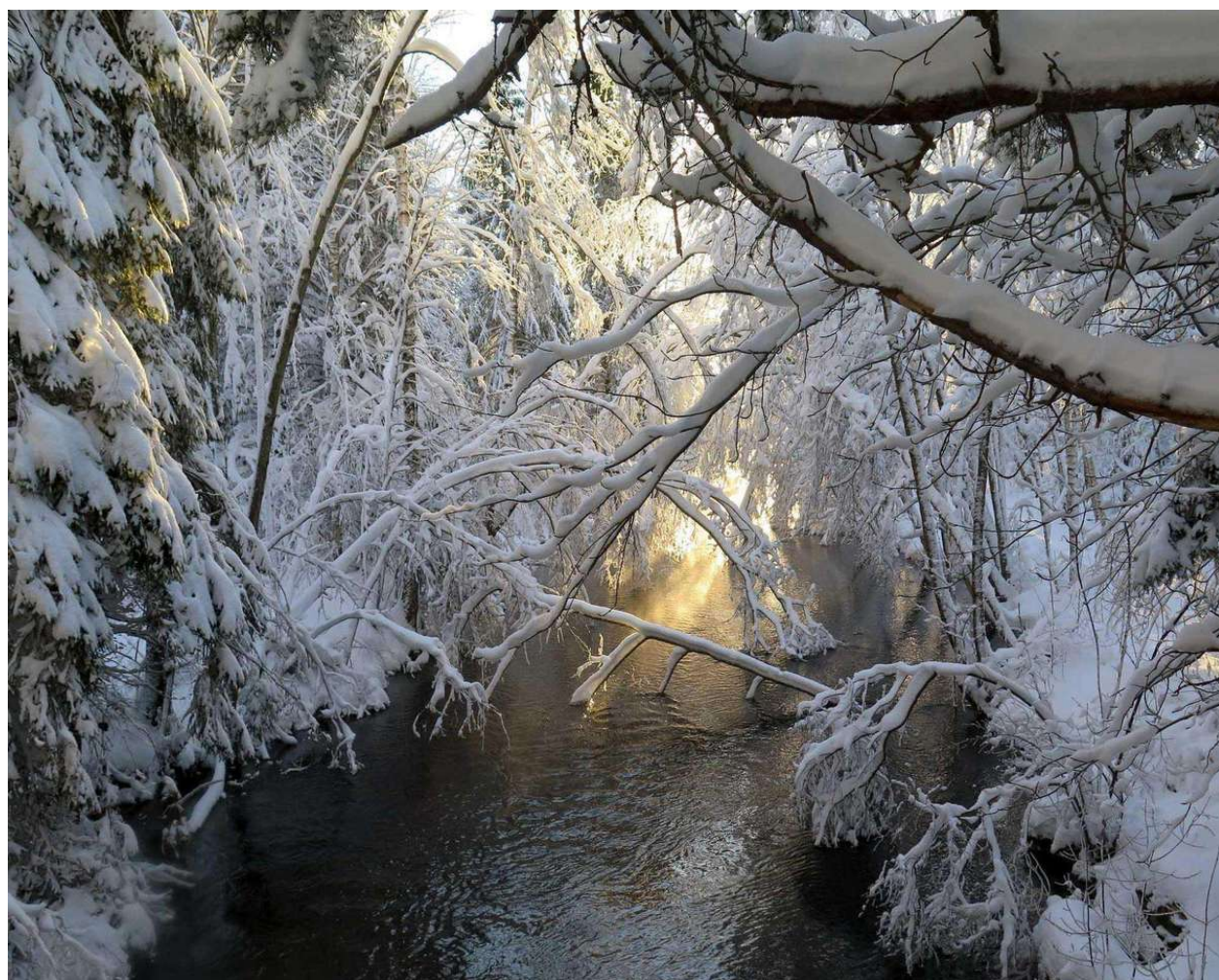
Bakom "Med kameran som verktyg", vars första

fotoutställning av flera nu visas i Fyren, står filmproducenterna Kalle Boman och Anna Sohlman. Välkända profiler inom filmbranschen som valt att flytta till Norrsundet och som med denna satsning bidrar till att nya bilder av bygden skapas.

– Den här orten är inte unik med att ha dessa frågor. Hela landsbygden diskuteras nu som vore den en problemgrej, säger Kalle Boman.

Han säger att det sedan lång tid tillbaka har funnits en tradition av att dokumentera Norrsundet med kameran.

– Men det fanns ett ögonblick på vägen där den traditionen tog slut.

Norrsundet eller Narnia? Kina Nenzelius har fotat.

Denna satsning är ett försök att sparka liv i den traditionen igen. Kanske var dokumentationen en del av modernitetsprojektet, de goda åren då industrin växte och framtiden var löftesrik. När kurvorna började vika ner blev det inte längre lika intressant att fotografera omgivningarna. Men vilka bilder har de boende i Norrsundet och resten av Hamrångebygden själva? Att det är bilder i plural är tydligt. Marianne Lundqvist, en av deltagarna, säger:

– Naturligtvis var det fruktansvärt för bygden, men bilden har inte varit entydig för hela bygden, säger hon och syftar på att det kanske framför allt var Norrsundet och inte omkringliggande samhällen som drabbades hårdast av fabriksnedläggningen.

Vi är på väg upp igen, och den här utställningen är en del av det. När man är på botten finns det bara en väg kvar – uppåt!

Många av bilderna, där det gemensamma temat som brusar genom dem är "vatten", visar natur. Delar av Norrsundet som inte ens de boende i Norrsundet har sett, eller som inte har blivit tydliga förrän de fångats av kameran.

– Vissa miljöer går man förbi varje dag, men ser inte förrän de har blivit till en bild.

En sådan upptäckt för flera av dem är att det i bygden finns tolv naturreservat att upptäcka och lyfta fram för besökare. Men hur kan man göra det om man själv inte känner till att de existerar?

Kerstin Rundluf har valt att fureviga en samlingsplats i bygden.

En annan bild visar Ica-butiken i Bergby. Kanske som ett exempel på hur just matbutiker, eller för den delen bensinmackar, får en viktig roll också som samlingspunkter. När en bensinmack försvinner är det inte bara en fråga om att de boende måste åka långt för att tanka, de mister också en naturlig gravitationspunkt i samhället. Men det räcker inte att alla har kameror i sina smartphones nuförtiden. Att klicka på en knapp är inte nog för att ta fotografier som håller för en närmare granskning. Därför har Kalle Boman tillsammans med Anna Sohlman utbildat deltagarna i kamerans hemligheter och bildkompositionens konst.

– Alla har verktygen, men hur man ska använda redskapen är inte lika tydligt, säger Kalle Boman.

Häromveckan var jag på Gävle Teater för att lyssna till serietecknaren Mats Jonsson, vars senaste serieroman ”Nya Norrland” handlar om orter på landsbygden just som Norrsundet. I hans fall är det Bollstabruk, som han såg gå från en blomstrande ort till en skamfilad ruin av sitt forna jag. Men under arbetet med serieromanen blev han också varse att den svartvita bilden av Bollstabruks förfall som han målat upp inte var helt sann. Befolkningen hade tagit saken i egna händer och tillsammans börjat skapa en framtid för orten.

Sådana vibbar utstrålar också gänget bakom utställningen i Fyren. Det finns någonting piggt i blicken, inte alls uppgivet slokande axlar.

Som Erik Siggstedt, en av deltagarna, säger:

– Vi är på väg upp igen, och den här utställningen är en del av det. När man är på botten finns det bara en väg kvar – uppåt!

Kristian Ekenberg

026-15 96 50

kristian.ekenberg@mittmedia.se